

ONAMENTUL:

an . . . 28.— Cor.

umătate an 14.— „

. . . 7.— „

. . . 2.40 „

pentru România și

străinătate:

an . . . 40.— franci.

Telefon

ru oraș și interurban

Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRATIA
Strada Zrinyi Nrul 1/a

INSERTIUNILE

se primesc la admini-
strație.Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.Manuscriptele nu se in-
napoiază.

Pregătirea României.

București, 28 Noemvrie.

Născodată n'a fost pregătit un războiu mai vișe ca cel de acum. Dela războiul franco-german încoaci, timp de patruzeci și cinci de ani, durează dușmănia între Paris și Berlin, în care interval atât din partea Germaniei cât și din partea Franței s'au făcut și mai uriașe eforturi de pregătire pentru noul războiu.

Acestei dușmăni se datorește alianța franceză cu Rusia pe de o parte și alianța Germaniei cu Austro-Ungaria și Italia pe de altă parte. Treptat cu înarmările succesive ale Germaniei a căutat și Franța să-și asigure pe lângă ajutorul Rusiei și concursul Angliei și al altor națiuni în afară de alianța ei cu Rusia sau cel puțin să obțină neutralitatea binevoitoare a acestora.

Cu deosebire micile state europene aveau să îndeplinească roluri surprinzătoare, în caz de conflagrație europeană, spre a zădărnici unele din planurile de luptă ale adversarilor. Scopul acesta diplomația marilor puteri europene și-a dat toate silințele ca să câștige pentru grup în jurul său un număr cât de mare de state mici dar pregătite bine de luptă.

Dacă în timp de pace le era ușor micilor state europene, ca să-și mențină libertatea lor în acțiune, ca țări independente, dimpotrivă, bucurînd războiul, s'a isprăvit și cu libertatea micilor națiuni, când interesele celor mari erau nevoie de intrarea lor în acțiune. Astfel s'a pus la grea încercare viața popoarelor mici europene, a căror independență a devenit intolerabilă, îndată ce s'au încăerat în luptă marile națiuni.

O singură scăpare le-a mai rămas micilor state europene, ca să-și apere independența lor, anume să fie bine pregătite de luptă.

Și în privința aceasta *trebuie să ne mândrim cu pregătirea noastră*. Era aproape de mîntea fiecărui om, cu vederi clare, că luptele se vor întinde și peste țările mici, situate între beligeranți, dacă acestea nu vor reuși să-și mențină cu putere armată neutralitatea lor.

Dacă n'am dispune de o armată destul de puternică, pentru a ne împotrivi și celor mai mari popoare din jurul nostru, de sigur țara noastră ar fi devenit, ca și Belgia, un teatru al războiului. Știindu-ne însă tari și bine pregătiți de luptă, beligeranții au avut puternice motive să ne respecte independența noastră.

Dovadă de independență am dat cu ocazia celui de al doilea războiu balcanic, când noi am avut în vedere numai interesele noastre, statornicind cu forțele noastre armate pacea în Balcani.

Și de astădată vom ști, prin pregătirea noastră, să intervenim atunci, *când interesele noastre o vor cere, spre a ne asigura viitorul neamului nostru*. Numai acei, cari nu sunt încăjurați de luptă, pot fi ușor împinși să participe la războiu chiar împotriva intereselor lor.

Cât timp suntem la pază, cu arma la picior, gata să ne apărăm cu succes contra oricui hotarele țării noastre, *n'avem nici o teamă, că se va găsi cineva să ne amenințe*. Dimpotrivă ni se va cere ajutorul, pe care-l vom da cui vom crede de cuviință, *când vom ști, că a sosit momentul potrivit să ne facem și socoteală potrivit intereselor noastre*.

Până atunci fiecare zi, care trece să fie timp câștigat pentru continua noastră pregătire. Este mai presus de orice îndoială, *că nu vom rămânea noi fără rol important pe scena acestui războiu mondial. Cu cât vom sta mai la urmă, cu atât puterea noastră va crește, iar a beligeranților va scădea neîncetat. Și nu se poate să nu ne ajungem scopul, ce urmărim prin pregătirea noastră*.

Este posibil
blocul tuturor statelor balcanice?

Cu privire la proiectata „Ligă balcanică” ziarul italian „Messaggero” într'un lung articol spune:

— A vorbi de o „Ligă balcanică” este a susține o utopie. De fapt, o „Ligă balcanică” ar trebui să cuprindă într'un singur mănunchi toate țările balcanice, inclusiv Grecia și Serbia. Ei bine, astăzi Serbia nu este țară neutrală și atunci ea nu ar putea face parte dintr'o ligă, care și-ar propune să nu confunde interesele neutrilor cu interesele triplei înțelegeri. Pe de altă parte, țările neutrale cari ar voi să admită în Liga lor pe Serbia, ar admite, în mod indirect, ca într'un caz de vor fi obligate să iasă din neutralitate, să meargă alături de ea. Țările neutrale ar renunța așadar la orice libertate de acțiune, intrând în mod implicit, de acum, în blocul franco-anglo-rus.

Pare deci imposibil a se vorbi azi de o înțelegere balcanică care să cuprindă și Serbia, afară numai, dacă nu ar voi să se îndepărteze dela principiul fundamental al unei înțelegeri, între țările neutralilor, cu scopul de a-și apăra integritatea intereselor lor. Trebuie dimpotrivă, a se încerca facerea unei înțelegeri între Italia și acele state balcanice, cari ar putea încheia mai ușor un acord, pentru că neînțelegerile, cari

Chipuri din războiu.

II.

Badea Gheorghe.

— O conversație peste Dunăre. —

Din strategie, ori cum să-i zic trupa noastră mergea cam la două mii de pași depărtare de malul zărilor și numai noaptea veneam la țarm, și era vorba să trecem dincolo — ceea ce rămasă a rămas. Astfel ziua dormeam somnul războiului, în dosul bateriilor, iar noaptea veniam cutremurându-ne la priveliștea grozavă a exploziei de granate și șrapnele printre aluziunile sârbești, ori ne răspândiam ca potârnicile prin porumbiște când da peste noi raza electorului sârbesc.

Daar și ziua de fiecare companie mergeam în companie soldați în patrulare de recunoaștere până la apă, vezi pentru siguranță, ca să nu ne surprindă cumva dușmanul, pe care voiam să-l surprindem noi.

Într'o astfel de patrulă ne-am nimerit odată și eu și cu badea Gheorghe, veteranul companiei, conduși de caporalul Vidu, prietenul meu bun din țivilie și frate de cruce în câmp.

Mergeam spre apă conform regulamentului, ascunși prin tufișe și badea Gheorghe tocmai ne făcea planul cum o să dormim de bine rămânând numai unul treaz, de pază, ca să nu ne afle culcați d. locotenent, când o face inspecția.

...Era o zi frumoasă de început de toamnă. Boarea de după amiază mai clătina melancolic măciulile de pipirig și apa Dunării se scurgea lin la yale, ici-colo împestrită de luntri sparte la Șabaț, ori de cadavre de soldați — semnele urgiei deslănțuite între cele două maluri...

Iesisem la lumină, ne apropiaserăm binișor de mal, când camaradul Vidu deodată se așvârli la pământ „nieder”, eu după el, cum spune regulamentul, doar badea Gheorghe se așeză mai comod, murmurând cătrănit pe sub mustată, căci tocmai voia să-și umple luleaua.

Aruncai o ochitură pe malul opus: trei călăreți dușmani apărură de după cotitura dealului din față și se apropiau în salon de apă. Ne-au observat, de sigur, căci începuseră să-și agite chipiile în aer și chiuind veneau îndrăzneți. Vidu câtă îndărăt la noi, par'că ne-ar fi întrebat: Ce e de făcut?

Involuntar deschisei „sperclapaf” și-mi așezai obrazul pe patul puștii să țintesc, după cum se poruncise. Era să trimit cel dintâi glont

în dușman. Mânile îmi tremurau, de emoționat ce eram uitasem să pun și „aufzatu” la 18 sute. Cât paci să trag, când badea Gheorghe se repezi cu o mână și mă prinse de pușcă, cu cealaltă îl trase de picior pe Vidu:

— Stați măi copii, că faceți moarte de om, asta-i — și amândoi ne lăsarăm arma întinsă, privind pe badea Gheorghe cu respect și oarecum mirați.

Iar pe malul vecin călăreții sârbi descălecară și coborâră la apă să-și adape calii — și tot chiotiau, auziam deslușit, par'că erau lângă noi: șvaba! șvaba! — și alte înjurături. Vidu se întoarse din nou spre noi și privi crunt, cu aer de caporal:

— Hai „faier”, ardealul lor... să nu ne mai batjocorească!

— D'apoi că nu ne batjocoresc pe noi, or fi crezând oamenii că suntem *dușmani d'ai adăvârați*, iaca asta-i! — ne convinse badea trăgându-și năcăjlit cozorocul ne ochi.

Călăreții dușmani își adăpară calii în tihnă, tot strigându-ne: „Boga, sunte... șvaba... svinia!” Badea Gheorghe își umplu și el luleaua liniștit. „Dar las' să se descarce oamenii, că or fi și ei năcăjiți...” Sârbi încălecară și întorși cu dosul spre noi începură să facă gesturi cari îl scoaseră pe Vidu din sârte:

— Asta nu mai merge! — strigă îndârjit

Prețul unui exemplar 10 fileri.

există între ele, sunt de o importanță secundară, cum sunt România și Bulgaria.

Ultimele dificultăți, cari mai există în raporturile celor două țări, se pot elimina numai prin prestigiul unei mari puteri și Italia, care prin ocuparea Valonei se poate considera ca putere balcanică, este singura mare putere, care poate să prevaleze în Balcani, fără a fi bănuțită — cum ar fi Rusia și Austria — de năzuința de expansiune.

De aceea ea ar putea inspira încredere atât Bulgarilor cât și Românilor, cari au arătat, că primesc cu satisfacțiune prezența Italiei la Valona și de aceea ar putea reuși, să împlinească o operă de împăcare între cele două țări.

Cu toate acestea, noi nu înțelegem ca opera Italiei să se oprească aici; spunem numai, că ea ar trebui să înceapă, punând la cale o înțelegere între Sofia și București. Odată, această înțelegere încheiată, va fi mai ușor a trage cu ea și pe Grecia, care va pricepe ușor, că făcând parte din acest bloc al neutralilor, va putea mai bine să-și aducă la îndeplinire aspirațiunile ei.

Și astfel, în jocul acesta grozav al intereselor potrivnice ale diferitelor state din Europa, se va așeza pe nesimțite un bloc formidabil, care va fi de ajuns, ca la momentul oportun, să facă numai un pas cu cele două milioane de oameni înrolați și odihniți, de care va dispune pentru a asigura, oricum s'ar sfârși războiul, împlinirea năzuințelor naționale ale popoarelor ce-l vor compune.

Iată cum ni se pare nouă posibil, că neutralitatea italiană care ne-a fost și ne este de folos, să ne folosească și în viitor întru ocrotirea intereselor noastre. Pe lângă aceasta, contrăbuind astfel a da statelor balcanice o rânduială mai logică, pe baza principiului nestirbit al naționalităților, pe când vom concluda să ajungem scopul înalt și umanitar de a aduce pacea în acea mult încercată peninsulă, ne vom asigura în acelaș timp, pentru mulți ani, un deuseu activității și producției noastre crescânde, către țările cari se întind dela Adriatica la Marea Neagră. (A. T. I.)

Sufletul războaielor în trecut și în prezent.

Comunicarea d-lui Dullu Zamfirescu făcută la Academia Română.

Arta războaielor este schimbată definitiv în veacul al XX-lea. O profundă criză sentimentală turbură lumea modernă. Individul de azi este frământat de idealismul, care nu mai are nimic comun cu platonicianismul.

și puse degetul pe trășaci. Dar înainte de a ochi, badea Gheorghe sări în picioare indignat, se vede, și el, își puse mâinile pâlne la gură și strigă din răspuțeri, ca să lămurească situația:

— Măi oameni buni, dar că noi nu ni-s Svabi, noi ni-s Români, asta-i! — și se așază iarăș la pământ.

O clipă rămăserăm uluiți de atâta îndrăzneală, privind cercetător în jur și la badea Gheorghe, care evident, călcăse reglementu. Călăreții sârbi tăcură și ei; văzurăm pe unul că descălecă, se apropie din nou de apă și spre mai marea mirare a noastră, dar mai ales a lui badea Gheorghe, căruia mai să-i arză mustața chibritul aprins — Sârbul strigă răspicat:

— Măi bade Gheorghe mă-ă-ă! — și-și puse palmele la urechi să prinză răspunsul.

Vidu și eu surprinși peste măsură de această întorsătură, îl scrutam cu ochii pe badea.

— Iaca, o fi cumnatu din Gradiska, m'o fi cunoscut pă glas, asta-i!... — „Înșă vi într'un târziu badea Gheorghe, scuturându-se ca de o viziune.

— Apoi după sârb ți-ai măritat sora? — făcu Vidu pe patriotu.

— Vezi că noi n'am purtat dușmănie — zise badea — oameni de omenie și ei țin cu Rumânii, asta-i!

Tăcurăm... De pe malul celalalt se auzi din

Idealismul modern este continuarea sistemului de cogitare cartesian. Omul prezentului concepe fenomenul fericirii prin înțelegerea și simțirea mediului și lumii în care trăiește.

Azi se trăiește cu năzuința spre mai bine, căci lumea exterioară tinde să pătrundă în imagini în conștiința umană și nu mai trăiește în sine, ca fenomene incognoscibile și ignorabile.

În fapte de exemplificare vădită, a omului modern, este cetățeanul statelor unite americane. E curios, cum americanii n'au scriitori. Negreșit, că nu e lipsa de putere creatoare. Cauza stă în aplicația către creațiile științifice și o tăgadă categorică a creațiilor imaginare, imaginative și sentimentale.

Vechia teorie de desbinare între teoria sentimentelor estetice, religioase și activitatea rodnică destinată să sporească fericirea omenească nu mai are valoare. Căci tot ce contribuie pentru mărirea și fericirea omului este azi un adevăr și un motiv de frumos.

În ultima sută de ani, știința nouă a năzuit să răstoarne prejudițiile, prin aviație, telegrafie fără fir, radiografie.

În mijlocul acestei crize, când se aștepta la tot, cade vestea războiului între popoarele cele mai culte și pe locurile, unde civilizația este mai înfloritoare.

Cauzele războaielor, după teoria lui Lorie, sunt numai economice. Inșă războiul Troiei a fost făcut din aceleași motive.

În evul mediu, cruciații mergeau în orient pentru dominație; a urmat epoca feudalismului, în care fenomenul economic nu mai era așa de vădit.

E adevărat însă că în timpul războiului, fenomenul economic este ascuns și plutește la suprafața numai lirismul sulfetelor.

Care era însă sufletul războaielor în trecut? Era fără îndoială un șef bun, un om cu toate calitățile morale și intelectuale, mai ales cu hotărârea promptă pentru acțiune.

În politică și diplomatie, se cere un om, care să nu se hotărăscă ușor și care să poată primi niguos controlul auto-criticii.

D. Zamfirescu numește pe marii generali ai lumii: Alexandru cel Mare, Cesar, Hanibal și Napoleon I. Făcând în forma cea mai definitivă literară portretele marilor eroi și șefi de armată, citează autorii latini, ca Titus Livius, pentru descrierea luptelor capitale de odinioară.

Dar din analiza motivelor de izbândă, pe care ni le redă istoria:

Este de remarcă, că în războaiele trecute aveau o influință considerabilă numărul redus al soldaților pe un front îngust și mai ales mobilitatea trupelor.

Distinsul academician descrie formele în care erau organizate trupele vechi în lupte. Erau falanga, epitagma, cu diferite categorii de trupe: oplitii, psalții, cavaleria, apoi legiunea romană cu cohortele ei de has-trati, principeș și cavaleri.

nou strigătul, mai tare: ...bade Gheorghe mă-ă-ă!

Nu știam ce-i de făcut ca să nu călcăm reglementu. Vidu și eu ne priviam așa, cu mutra speriată; badea Gheorghe se frământa: „Vezi că era să facă moarte de om. Le-am spus-o eu, copii, asta-i!”

Deodată ne pomenirăm ca din senin cu d. locotenent lângă noi. Bagseama dânsul văzuse toată comedia, căci cum ajunse îl și înhătă de umeri pe badea:

— Also, de ce nu răspunzi la el?

— Apoi i-aș răspunde eu, dar... reglementu, mă tem, asta-i.

— Răspunde no! — îl mai îndemnă d. locotenent și badea Gheorghe se execută codindu-se:

— Ce-i mă-ă?

Cel de dincoalo se întoarse într-un moment spre ceilalți doi, îl consulta de bună seamă; apoi începu conversația peste Dunăre, între dușmani:

— De ce ați pus voi bătaie, mă-ă? — întrebă Sârbul.

Badea Gheorghe se întoarse și el, cu mutra mirată de o așa întrebare, spre d. locotenent: „Ce să-i răspund, ha?”

— Tu kerl, cum de nu știe, sune la el de ce omorît ei pe moștenitor al nostru?

Badea Gheorghe strigă cam cu o jumătate de gură, ca și când nu i-ar fi convenit:

Dar azi? Cauzele economice ale războaielor rămân dar sufletul a sburat.

Cercetând amănunțit mobilul economic al actualului războiu, s'ar vedea, că între poporul francez și german este aproape o echivalență între câștigul individului și maximul total al armatei. Poate că Rusia, care ca indivizi are o populație săracă, dar posibilitatea unor armate de 13 milioane, nici ea n'ar fi chemată ca economică să provoace războiul. Dar dacă Rusia ar fi fost lăsată în pace să se înarmeze, un val de 13 milioane ar fi năvălit asupra Europei și atunci războiul s'ar început.

Azi n'ar putea să facă nimic Napoleon, ori Cesar pe un front de 500 km. Totul e monstruos azi. S'ar zice că pasivitatea și stagnația sunt defectele războaielor și totuș, armatele germane și franceze stau în tranșee. Au la îndemână repezițiunea automobilelor, dar acestea au nevoie de benzină.

Totuși ca pildă de repezițiune militară modernă ar fi mobilizarea armatei române în 1913.

Așa dar generalii nu alcătuesc sufletul războaielor moderne, repezițiunea, nu; artileria, nu fiindcă are iaș fermă o pot avea popoarele beligerante.

Rămâne, ca masele de oameni, să pună la dispoziție mereu trupe proaspete.

Știința și războiul și hrana oamenilor sunt comune; invenția unui explozibil formidabil nu poate fi păstrată de un stat căci totul se cunoaște ușor dela stat, la stat. Așa se explică de ce Germania a pornit războiul întru împotriva masei trupelor ruse și aliate ca să-și apere viitorul, când aceste mase ar fi putut fi și prea organizate.

Din acest războiu va rezulta o osteneală generală și va aduce cu sine pacea, ca după o zi lungă de chinuri și de mizerii.

E însă o întrebare care ne ispitește prin răspunsul ei. **Nol ce facem?**

Sufletele noastre sunt solicitate în direcțiuni diverse, după studiile și cultura pe care individual ne-am asimilat-o. Dar în împrejurări ca acestea, când am putut rămâne stăpâni pe noi, e necesar să ținem sus conștiința datoriei de Români, căci ar fi incalificabil să ne aruncăm orbi în foc, de partea unora sau altora. Sola datul român este incomparabil, ofițerul bun, armanentul sigur, dar sunt numai 600.000 de soldați. Ce greutate, poate să atârne într'un taler, sau altul, al balanței când acelaș număr, poate mai mare ca al armatei noastre va veni să ne contrabalanseze?

Dacă am intrat în războiu, acum 2 luni, am fi fost desigur o pană dintr'o aripă frântă a unei armate și a alteia din cele beligerante.

Dar avem un ideal, pe care să-l urmărim până când ne va fi mai ușor și mai aproape de îndeplinit.

Campania din Bulgaria de anul trecut să ne servească de pildă. Să nu uităm că aici plutește spiritul regelui Carol. Dela el să ne inspirăm. El a fost cuminte. Cuminti se cade să fim, ca să nu întristăm marea umbra dela Curtea de Argeș.

— Apoi de ce l'ați omorît voi pră Ferdinant, mă-ă?

Celalalt își consultă iarăș tovarășii:

— Dar cine l'o omorît mă-ă, noi nu știm cine-i ăla mă-ă, ce vreți voi dela noi?

— Apoi ce să facem, nici noi nu ni-s de vină, musai, așa-i poruncă dela împăratu, asta-i — încheie hotărît badea Gheorghe, cu dela sine putere; iar dușmanul se vede că a prins numai fragmentul ultim din argumentația grăbită, căci începură să ne îngâne:

— ...împăratu vostru... craiu... mă-ă!...

N'am inteles mai mult, căci d. locotenent ne-a comandat scurt:

— Haptac! Marș! Arăt eu la voi cum trebuie ținut reglement! — și o pornirăm înapoi la trupă, cu capetele în pământ.

Depărtându-ne de mal ne-au mai ajuns la urechi: „...împăratu vostru... mă-ă...” — și apropiindu-ne de companie îl auziam lângă mine pe badea Gheorghe, cum se frământa, bolborosind în barbă:

— Ce să-i faci, dacă așa-i porunca dela împăratu; noi nu ni-s de vină, asta-i!...

25/XI (Spital).

Cassian.

Deschiderea corpurilor legiuitoare române

București, 28 Noembrie.

Azi, Sâmbătă, a avut loc deschiderea corpurilor legiuitoare române. La ora 11 dim. s'a celebrat un Te-Deum la mitropolie în prezența d-ilor miniștri, d-ilor senatori și deputați, In. Curte de Casație, In. Curte de conturi, Academiei Române, consiliul administrativ permanent Consiliul superior de agricultură, Corpul profesorilor universitari, Curților, Tribunalului, autorităților administrative și militare, primăriei Capitalei și Camerei de comerț.

La orele 11 și jumătate, înaltele corpuri și autorități s'au întrunit în sala ședințelor adunării deputaților.

Pornirea cortegiului regal dela palat a fost anunțată prin 101 lovituri de tunuri.

La orele 12, M. Sa regele *Ferdinand* însoțit de A. Sa R. principele moștenitor *Carol*, intră în sala ședințelor adunării, precedat de adjutanții Săi și de Curtea regală.

M. Sa regele, înconjurat de miniștri, citește următorul mesaj de deschidere al adunărilor legiuitoare:

— Când pentru prima-ora deschid sesiunea ordinară a corpurilor legiuitoare, gândul meu se îndreaptă la iubitul Meu unchiu, a căruj moarte o deplângem cu toții. Regele *Carol*, prin rațiunea, energia și prin acțiunea Lui consacrată exclusiv binelui public, a înscris cea mai glorioasă pagină a istoriei poporului nostru. În războiu a condus armata la învingere, iar în timpuri de pace a condus întreagă dezvoltarea statului, care sub glorioasa Lui domnie, abia în decurs de un jumătate veac a devenit regat, și care cu deplină încredere va progresa întru împlinirea misiunii sale.

Azi cu atât mai dureros simțim pierderea marelui rege, deoarece situația internațională a intrat într-o fază foarte gravă. Iar pentru ca să putem face față acestor vremuri grele, avem nevoie de sprijinul sincer și patriotismul cel mai cald al tuturor forțelor națiunii, precum și de înțelegerea unanimă. Am convingerea, că dv. pătrunși de marea importanță a situației actuale, veți da întreg binevoitorul dv. sprijin guvernului Meu la rezolvirea proiectelor de legi, cari proiecte ni se impun de necesitatea împrejurărilor și cari au de scop satisfacerea armatei înconjurată de dragostea și încrederea națiunii.

M. S. regele, care azi a vorbit a doua oară în public, urcând tribuna a fost salutat cu ovatii entuziaste. Mesajul a fost însoțit de repetite aplauze.

La plecare s'au făcut ovatii călduroase regelui, moștenitorului tronului și armatei.

După plecarea M. Sale regelui, adunările legiuitoare au trecut în comisiuni.

Scrisori din București.

O fabrică de arme în România. — Al IV-lea congres general al Soc. Ortodoxe naționale a femeilor române. — Incidentul dela Calafat.

— 27 Noembrie.

Relativ la fabrica de arme, despre care v'am anunțat, oficiosul guvernului scrie: „Absența unei fabrici de arme în țară, se resimte din nenorocire, de multă vreme. Această chestiune ocupă de mai multe luni, ministerul nostru de războiu.”

Din inițiativa dlui general *Iliescu*, secretar general al ministerului de războiu, ministrul a însărcinat pe d. colonel *Rudeanu*, directorul superior al armamentului, să studieze posibilitatea unei fabrici de arme portative (puști, pistoale, revolvere și mitraliere).

Aflăm cu plăcere că chestia a fost rezolvată favorabil.

Numeroase și importante case americane și elvețiene au făcut oferte pentru instalarea acestei manufacturi.

Ministerul de războiu a admis oferta marelui case americane *Pratt-Chitney C-ie* din *Hartford* (Statele-Unite) ofertă care e cea mai avantajoasă.

Lucrările vor începe foarte curând.”

În zilele de 22 și 23 Noembrie va avea loc, în București al patrulea congres anual al „Soc. ortodoxe naționale a femeilor române” de sub prezidenția de o-

noare a I. P. S. Sale mitropolitului primat și sub conducerea dnei *Anastasia Filipescu*. Acest congres, la care s'a anunțat că vor participa un foarte mare număr de membre, se va ține la Ateneu, după următorul program:

Ziua 1 (22 Noembrie): La orele 11 dim. va avea loc la mitropolie un Te-Deum, unde serviciul religios va fi oficiat chiar de către I. P. S. Sa mitropolitul primat. La orele 2 și jumătate p. m. ședința congresului ce se va deschide printr'o cuvântare ținută de I. P. S. Sa mitropolitul primat, președintele de onoare al societății; apoi: dna *Maria Glogoveanu*, secretara generală, va citi darea de seamă de mersul societății pe anul 1913—1914; dna *Zoe Gr. Râmniceanu*, casiera generală, va citi raportul financiar; dna *Alexandrina Cantacuzino*, va prezenta raportul asupra loteriei societății; dna *Esmeralda Manu* va prezenta raportul asupra grădinilor de copii din București; dna *Zoe Sturdza* va raporta asupra mersului Institutului de educație și de cultură din capitală; iar după aceasta se vor citi rapoartele delegațiilor din provincie.

Seara, la orele 9, d. profesor *I. Scurtu* va ține o conferință la Ateneu, unde va vorbi despre „Un Rege Erou”.

Ziua a II-a (23 Noembrie): La orele 10 jum. dimineața: Inaugurarea grădinei de copii nr. 1 dela Floreasca (prelungirea Dorobanților), unde va vorbi d. *Emil Petrescu*, primarul capitalei și d. *Gârboviceanu*, administratorul Cassei Bisericești. La orele 2 jum. p. m.: Inaugurarea grădinei de copii nr. 2 din Câmpul Pleșoianu (prin șos. Kisselef), unde va vorbi d. Dr. *Botescu*. La orele 5 se va oferi un ceaiu tuturor dnelor și dlor din provincie și din capitală, cari vor fi participat la congres, în sala cea mare a hotelului *Bulevard*.

Odată cu aceasta se mai face cunoscut că membrele din provincie cari n'au primit încă certificate de identitate (cu reducere de 50 la sută pe căile ferate,) se pot adresa secretariatului în str. *Sculpturei 33*, unde li se vor trimite certificatele cerute.

Ieri, la Calafat, s'a dat ordin ca nici un vapor să nu iasă din port, deoarece urma să treacă câteva vase rusești, cari transportau muniții pentru Sârbi. În port era și vaporul de pasageri, sub pavilion ungar „*Deák Ferencz*”. Comandantul vasului acesta, a comunicat autorităților noastre că va respecta ordinul; dar în cursul nopții echipajul a tăiat legăturile și dând viteză, vaporul s'a îndreptat spre Vidin. Grănicerii, au făcut somatții, dar văzând că vasul nu se oprește, au tras 10 focuri. „*Deák Ferencz*” a reușit însă să intre în portul Vidin.

Coresp.

Războiul.

Infrângerea Rușilor în Carpați.

Budapesta. — Dela cartierul principal se anunță: Ieri, ziua întreagă a fost liniște pe fronturile din Polonia rusească și Galiția occidentală. În Carpați am bătut și am respins forțele dușmane, ce au pătruns spre Homona. Am făcut prizonieri 1500 Ruși. — General major *Höfer*. (Biroul de presă al guv. ungar.)

Nagyimihály. — Rușii, ce au năvălit în Carpați a suferit o catastrofă. Lupta a ținut de Sâmbătă până Vineri, când au lăsat-o la fugă în disordine. Fugând, ei au căzut cu sutele de focul îndreptat împotriva lor din munți. Partea cea mai mare a Rușilor e străntorată acum într'un punct și sau se vor preda sau se vor prăpădi cu toții în valea *Beskizilor*. Victoria repurtată împotriva dușmanului numărös e cu mult mai mare decum se gândea. Un ofițer rus prizonier, care a fost transportat prin *Niregyháza* a declarat că situația Rușilor în Galiția e grozavă; trenul și alimentarea lor sunt insuficiente. Din cauza aceasta cele mai multe trupe rusești au năvălit în Ungaria.

Succesul contraofensivei germane.

Berlin. — Dela cartierul principal se anunță: La ost situația pe malul drept al *Vistulei* nu s'a schimbat, ofensiva Rușilor în apropiere de *Lodz* am respins-o luând apoi contraofensiva cu succes. În Polonia de sud nimic mai nou. (Biroul de presă al guv. ungar.)

Ținuta bravuroasă a armatei austro-ungare.

Berlin. — Corespondenții de pe câmpul de războiu dela ost anunță:

Germanii au reluat atacul împotriva Rușilor întăriți. Masele sunt enorme. Lupta e din seamă afară crâncenă. Centrul german a împins îndărăpt linia dușmanului. Piloții fac recunoașteri bravuroase despre toate pozițiile și mișcările dușmanului. Factorii competenți sunt

incântați de ținuta bravuroasă a armatei monarhiei. Numai ei i se poate mulțumi că atacul principal al Rușilor a fost zădărnicit. Armata noastră a promovat astfel succesele germane.

O INTELEGERE FRANCO-SPANIOLĂ.

Paris. — „*Le Temps*” află din Madrid cu data de 20 Noembrie n., că ministrul de externe spaniol și ambasadorul francez au semnat un acord stipulând că Franța, primind asigurări din partea tribunalelor spaniole din Maroc că o egalitate juridică va fi garantată supușilor francezi în zona spaniolă, renunță să exercite drepturile și privilegiile rezultând din capitulațiuni. — (Korr. Bureau.)

Germanii pregătesc o invazie în Anglia.

Roma. — „*Messaggero*” află din Londra, după știri din *Zeebrugge*, că Germanii ar fi pregătit un mare număr de motorboatu-uri cu fundul plat, — cari pot trece ușor peste mine făcând a le face să explodeze — cu scop de a invada în Anglia. Ziarul „*Times*” observă că Anglia având la îndemână o flotă superioară și forțe remarcabile dealungul coastelor, încercarea Germanilor pare a fi destinată să nu aibă succes. (A. T. I.)

Impăratul Wilhelm pe câmpul de războiu.

Berlin. — Oficial. — Dela cel mai înalt comandament al armatei germane se comunică: Impăratul Wilhelm petrece actualmente pe câmpul de războiu dela ost.

Rușii au pierdut 110 mii de oameni.

Milano. — „*Corriere della Sera*” primește dela corespondentul său de pe câmpul de războiu știrea, că Rușii au pierdut în luptele, ce au avut loc în urmă în Polonia 110 mii de oameni. În acest număr sunt cuprinși și cei 60 mii prizonieri făcuți de Germani. La 60 mii se urcă numărul răniților și al morților. Unele corpuri de armată au pierdut jumătate din oamenii ce i-au avut.

Importanța luptelor din Carpați.

Viena. — Cercurile competente declară că pătrunderea Rușilor în Carpați și evacuarea Cernăuțului n'au nici o importanță. Pe cei din urmă îi vom respinge iarăș iar evacuarea Cernăuțului a fost necesită din puncte de vedere strategice și pentru cruțarea orașului. Rușii au intrat în Cernăuți în ordine, nefăcând nimănui nici un rău.

Ofensiva în Serbia.

Budapesta. — (Oficial.) — De pe câmpul de războiu dela sud se anunță: Dușmanul opune în linia de bătaie o rezistență desperată și încearcă să ne împiedece înaintarea provocând jupte piept la piept. Trupele noastre ce se găsesc pe malul ostic al *Kolubarei* au câștigat iarăș teren în unele puncte. Coloanele noastre, ce au înaintat dincolo de *Valievo* spre sud au ajuns până la înălțimile ce se ridică spre ost dela râul *Lai* și până la linia ce se întinde dela înălțimea *Suvobor*, până la triumghiul de drumuri, spre ost dela *Uzice*. Ieri am făcut prizonieri 2 comandanți de regiment, 19 ofițeri și 1200 soldați de rând. (Biroul de presă al guv. ungar.)

Cucerirea orașului Uzice.

Budapesta. — Dela cartierul de presă dela sud se anunță: Am intrat în *Uzice* victorioși. Sârbi fiind demoralizați au fugit. Serbia occidentală e în posesiunea noastră. Se vestește că *Kraguievatz* a fost evacuat. Guvernul și curtea regală se află în *Üsküb*.

Situația neschimbată.

Berlin. — Dela cartierul principal se anunță: De pe câmpul de războiu dela apus se anunță pentru ziua de Sâmbătă că contraofensivele dușmanului au fost respinse spre sud-ost dela *Ypern* și spre apus dela *Lene*.

Trupe auxiliare din Japonia și Australia.

Berlin. — „*Berliner Tagblatt*” primește dela *Petrograd* știrea: „*Ruskoje Slowo*” scrie: Considerând situația staționară de pe câmpul de războiu dela apus și amestecul Turciei în războiul european, precum și în legătură cu această revoluția persană, guvernul rusesc se gândește serios la aducerea unei armate japoneze pe câmpul de războiu dela apus. Intre *Petrograd* și *Tokio* actualmente sunt în curs de tratative în chestia aceasta.

Berlin. — „*Berliner Tageblatt*” anunță din

Kristiania: Ministrul austriacian a declarat în cameră că până acum au plecat pe câmpul de război 4000 de australieni. Guvernul austriacian dorește să trimită în Europa 100—150 mii de oameni. Flota austriaciană face serviciu de pază.

Luptele la Yser.

Berlin. — „Vossische Zeitung” anunță din Genf: Ziarele franceze declară unanim că Germanii au pregătit admirabil atacul general între Ypern și Nieuport. Impotriva aripei dela stânga a Francezilor s'au pregătit cu un aparat, care evidențiază procedura științifică germană. Lângă fârmurile râului Yser, Germanii și-au fortificat excelent pozițiile pentru ca să poată face atacuri puternice cu infanteria. Germanii se pare sunt pregătiți la toate.

Paris. — Corespondentul ziarului „Petit Parisien” care petrece în Nordul Franței scrie:

Germanii și-au făcut noi poziții tari între Aeltre—Thielt—Roulers și Menuin. Linia aceasta întregeste linia de tranșee Bruxela—Meuse. Germanii au atacat cu puteri indoite și la Ypern, care a suferit mai recent foarte mult în urma bombardării. Germanii au mai bombardat Poessinghe și Eiverdinghe. Cerul aspru împiedică încă operațiile. Soldații sufer foarte mult.

Sârbii bombardează Orșova.

Timișoara. — „Temesvári Hirlap” primește știrea, că Sârbii au bombardat Orșova dela orele 2 d. a. până la 4 și jumătate, pricinuind pagube neînsemnate. Câteva obuze greșind ținta au căzut pe teritor românesc.

LUPTELE IN BUCOVINA.

Vicovul-de-jos. — După o defensivă eroică de cinci săptămâni, — după cum s'a comunicat și oficial, — am evacuat orașul Cernăuți, deoarece pe malul de dincolo al Prutului s'au ivit forțe foarte considerabile dușmane. Comandamentul nostru a ordonat trupelor noastre a se retrage pe teren corespunzător, nu cumva orașul să sufere din cauza luptelor. Zilele din urmă Rușii încontinuu au tras focuri, cari au continuat și după retragerea trupelor noastre, deoarece Rușii de bună seamă n'aveau cunoștință de schimbarea situației.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 30 Noembrie 1914.

Gratierea părintelui Gh. Mureșan și a țărănilor din Moftin. Cu poșta de azi am primit dela d. avocat Petre Porușiu, unul dintre cei șapte apărători din faimosul proces dela Sătmar, următoarea scrisoare:

Onorată Redacțiune!

Astăzi am primit decizul nr. 19586/1914 B. al tribunalului din Sătmar prin care sunt încuștințat că părintele Gh. Mureșanu din Moftin și ceilalți doisprezece acuzați, cari au fost judecați la 17 Aprilie a. c., sunt agrățiați de M. Sa regele prin înaltul decret dela 8 Noembrie 1914. În urma acestui act de grație procedura penală a fost sistată.

Salutăm cu bucurie și cu profund respect înalta hotărâre a M. Sale, în care vedem un semn de părintească bunăvoință față de poporul românesc statornic în credința sa față de tron și patrie, statornic în iubire de lege și neam. Al dvoastră stimător:

Petre Porușiu,
unul dintre cei șapte apărători.

Tribunalul din Szatmárnémeti a imanuat acuzațiilor următorul deciz:

Referitor la procedura penală pornită în contra lui Gheorghe Murășan și soții acuzați cu delictul forțării brachiale a autorității și a unor particulari, — la cererea procurorului reg. — judecătoria penală de pe lângă tribunalul regesc din Szatmárnémeti, a adus în ședința sa intimă ținută în 18 l. c. 1914, următorul deciz:

În senzul punctului al doilea al §-ului 105 din codul penal tribunalul regesc sistează procedura penală pornită în contra lui Gheorghe Murășan și soții osândiți prin decizul judecătoresc cu data de 27 Aprilie 1914, în consecință cheltuielile în suma de 6478 de coroane și 45 de fileri plus 43 cor. și 60 fil., cheltuieli ivite în mer-

sul instrucției acestui proces cad în sarcina statului: totodată ordonează, ca toate actele și obiectele, cari au fost întrebuintate spre stabilirea definitivă a delictelor, să fie transportate la procuratură. Motivare:

Conform ordinului d-lui ministru de justiție ung. reg., Maj. Sa reg. ces. și ap. prin preînaltul Său decret datat din 8 Noembrie 1914 S'a îndurat preagrățios să ordoneze sistarea procedurii penale în această chestiune; deoarece însă în senzul punctului 2. al §-ului 105 din codul penal grația regească exclude continuarea instrucțiilor și a oricărei proceduri penale, a trebuit să sistăm procedura în contra acuzaților.

Din ședința intimă a judecătoriei penale de pe lângă tribunalul din Szatmárnémet, ținută în 18 Noembrie 1914.

Președinte: Dr. Iuliu Papolczy, referent Dr. Iosif Némethi.

Promovare. Nicolau Aron, fiul răposatului preot Nic. Aron din Laslăul român a fost promovat doctor în științele medicale la universitatea din Budapesta. Felicitări.

Logodnă. D. Romulus Pestean, cand de adv. în Borossebiș și dsoara Gavalic Terry prof. de limba engleză logodit.

Felicitările noastre!

Moartea poetului Anghel. „Gazeta Transilvaniei” primește din Iași trista știre, că poetul D. Anghel a încetat din viață Vineri după amiază, cu toate îngrijirile medicale ce i s'au dat. Știrea aceasta va produce pretutindeni o adâncă impresie.

Crăclunul răniților noștri. I. P. S. Sa mitropolitul Ioan Mețianu a adresat către toate oficiile protopresbiterale și parohiale și către toți învățătorii dela școalele noastre din arhidieceza ortodoxă română a Transilvaniei următorul circular:

— În urma războiului îngrozitor ostașii noștri vor fi siliți să petreacă sărbătorile Nașterii Domnului pe câmpul de luptă, sau răniți și bolnavi prin diferite spitale din țară, departe de vatra familiară și de cei iubiți ai lor. Pentru a face ca și aceștia să simtă după puțină bucuria pe care o picură în sufletul tuturor creștinilor sărbătoarea Nașterii Domnului, s'a pornit o colecție în toată țara, din rezultatul căreia fiecare să primească un dar de Crăciun.

În scopul acesta s'a făcut apel și la suferințele nevinovate și impresionabile ale elevilor din școala populară. Domnul ministru de culte și instrucțiune publică a compus o listă de colectare pe care a trimis-o prin inspectorul regesc fiecărui învățător în scopul de a colecta dela elevii din clasa condusă de el.

În vederea scopului nobil, ce să urmărește, îndemnăm și din parte-ne pe parohii noștri, ca directori școlari, și pe învățătorii noștri confesionali, ca să explice elevilor frumoasa și nobila mișcare și să-i îndemne a contribui fiecare după puțință la realizarea aceleia, ca astfel din cea mai fragedă etate să se deprindă și ei la fapte de milostenie. Câtă bucurie nu vor simți frații și părinții de pe câmpul de luptă, când vor ști că darul de Crăciun va fi cumpărat din bănuții copilașilor de acasă.

Sibiul, din ședința Consistorului arhidieceșan ca senat școlar, ținută la 13 Noembrie 1914.

Ioan Mețianu m. p., arhiepiscop și mitropolit; Dr. George Proca m. p., secretar consistorial.

Plata răniților și a concediaților. Mulți răniți și concediați, se plâng că pe durata concediului lor, nu le umblă plata. „Reichspost” în numărul său 558 din anul acesta, publică următoarele:

„Soldații cari au fost concediați din spitale, ca să între sub îngrijire particulară, primesc un pausal zilnic de 2 coroane. Acest pausal li se plătește anticipativ la concediu până la 4 săptămâni, din partea spitalelor care i-au concediat. Pentru concedii mai lungi, aceste paușale se plătesc ulterior de către acele „Ersatzkörper” unde trebuie să se prezinte la expirarea concediului. Aceasta se vede din „permisul de concediare”. (Ersatzbatalion, Ersatzcompagnie, Ersatzescadron, Ersatzbatterie). Plățile se fac și prin poștă. Rugările să se adreseze la „Ersatzkörper”-ul indicat în permisul de concediu”.

Bravura unui jandarm român. Cetim în „Temesvári Hirlap”: Alaltăieri strajameșterul de jandarmi, Ioan Frățilă mergând în fruntea unei patruli la Beczasca a observat o luntre apropiindu-se spre malul nostru. Jandarmii s'au ascuns după arbori și au așteptat sosirea luntrei în care erau soldați sârbi. Când Sârbii au ajuns al mijlocul Dunării, jandarmii au început un foc viu împotriva Sârbilor. O parte din Sârbi au fost uciși, iar ceilalți s'au refugiat în grabă.

Ultima oră.

IN COMITATUL SÁROS NU MAI E PERICOL

Budapesta. — (Cu permisiunea comisiei de presă). — Prefectul comitatului Sáros a adus la cunoștința locuitorilor că a vizitat în persoană hotarele comitatului său și nu mai e nici un pericol.

SEDINȚA CAMEREL

Budapesta. — Azi camera a ținut ședință sub președinția lui Szász Károly.

Președintele dă citire răspunsului M. Sale monarhului la adresa omagială a camerei. Se mai citește apoi răspunsul telegrafic al arhiducelui Friederich, v.-președintelui Reichstagului german, Kempf, și a președintelui camerei otomane.

Darvay F. prezintă hotărârea comisiei de imunitate în chestia deputatului Budisavilevici.

Simon E. prezintă raportul comisiei relativ la raportul guvernului despre întrebuintarea honvezimei afară de granițele țării.

Primul-ministru, cont. Șt. Tisza: Războiul a fost inevitabil, dar fiind faptul că unele puteri invidiau progresul economic al unui stat din alianța Europei centrale, iar dorința de pace a celorlalte o considerau ca neputință. Faptele trupelor maghiare au desmintit-o aceasta.

Ac'est războiu nu e al armatei, el este al națiunii maghiare. Dela dualism încoace acesta este primul războiu ce-l purtăm, și dovedește că isvorul de energie al monarhiei nu este centralismul, ci o atare formațiune, care rezultând validitatea statului maghiar, poate duce la unitatea de sentimente. Primejdia a amușit luptele de partid și de clasă, a împins de pe plan chestia naționalităților.

De acum vor urma marle măsurări de forțe, dar avem încredere în forțele noastre și vom face față fără teamă. Vom pune bazele viitorului națiunii noastre. Ne vom îngriji ca rănile de sânge ce am vărsat să nu rămână nerăsplătite.

Károlyi M. citește declarația partidului, declarând, că având în vedere situația gravă partidul independent își suspendă lupta.

Simonyi-Semendan S. se asociază declarației cetită de cont. Károlyi.

Camera ia raportul la cunoștință.

La proiectul relativ la dispozițiile excepționale, după ceilalți oratori ia cuvântul cont. Șt. Tisza.

Primul ministru declară, că alegerile generale nu se vor putea ține sub durată măsurilor excepționale.

Vorbesc apoi cont. Batthyányi și Rakovszky. Ședința durează.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

„AGRARIA”

TOVĂRĂȘIE CU RĂSPUNDERE LIMITATĂ PENTRU VALORIZARE DE PRODUCTE. — BĀNFYHUNYAD.

Convocare.

„Agraria” tovărășie cu răspundere limitată pentru valorizare de produse își va ținea adunarea generală extraordinară în 8 Decembrie a. c. la 2 ore p. m. în Huedin în localul institutului „Vlădeasa”. On. membri sunt rugați a se prezenta pe terminul acesta.

Directiunea.

A 2323—1